

Zor subiranoa

1. First things first

Gaindegia-koei erantzuna emanez, hona hemen haiiek proposatukoei ohar batzuk. (Afera garrantzitsua delako, eta bizpahiru orrialdetan behar den moduan analizatzea ezinezkoa delako, tesi moduan aipatuko ditut zenbait puntu, beti oharretan erreferentzia batzuk emanez: euskarazko testuak ahal denean¹, edo, bestela, ingelesezko testuak aipatuz.)

- a) Hego Euskal Herriko instituzio eta enpresak ez daude egoera osasuntsuan, alderantziz baizik.
- b) Defizit publikoa eta pribatua bereizi behar dira².
- c) Inbertsioak ere bereizi behar dira: inbertsio industrial ukigarriak eta jadanik existitzen diren aktiboetan egiten direnak, aktiboen inflazioa dakartenak, eta, ondorioz, zorrak induzitutako deflazioa.
- d) Aro berrian bizi gara non finantza-kapitalak hala lan-indarra nola kapitala industrialak, biak, ustiatzen dituen.
- e) Ondorioz kapital industrialaren eta lan-indarraren artean itun estrategikoa gauzatu eta martxan jarri behar da.
- f) Alternatibaz hitz egiteko, berriz, arlo publikoa eta pribatua bereizi behar dira.

2. Austeritatea? Ez mila esker!

Austeritate neoliberaletik at, badago beste aukera bat. Horretarako, baina, merkataritza-bankuen eginkizuna, banku zentralaren zeregina, finantza-sistemaren eta diru-teoriaren funtzionamenduak ulertu behar dira³. Bestela, finantza-oligarkia baten menpe egongo gara⁴, gezurretan murgilduta⁵. Beti kontuan edukita AEBak eta Europar Batasuna (EB) desberdinak

¹ Sarrerako oharra: (a) FIRE ekonomia: (<http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/fire-sua-ote-1>); <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/fire-sua-ote-3>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/sua-fire-ote-3-burbuila-finantzarioak>. (b) Finantza-kapitalismoa versus kapitalismoa industrial: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/finantza-kapitalismoa-versus-kapitalismo-industriala>.

² Ekonomia itxian: barneko soberakin pribatua = gobernuaren defizita (<http://neweconomicperspectives.blogspot.com/2011/05/what-happens-when-government-tightens.html>)
Ekonomia irekian: barneko soberakin pribatua = gobernuaren defizita + korrantearen balantzea
edo

Barneko soberakin pribatua = gobernuaren soberakina + kapital kontuaren balantzea
(<http://neweconomicperspectives.blogspot.com/2011/06/what-happens-when-government-tightens.html>)

³ Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia>, batez ere 2010/01/03tik aurrera egindako lantxoak.

⁴ Krisi ekonomikoa: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/krisi-ekonomikoa> Kreditua, dirua, krisia et zorra : <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/diruguztia-kreditua-da>. Bankuak: kontulari sozialak: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/bankuak-kontulari-sozialak>.

⁵ Gezurrak nonahi: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/gaztetxo-bati-eskutitz-irekia>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/zazpi-gezur-politika-ekonomikoan-1>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/zazpi-gezur-politika-ekonomikoan-2>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/zenbait-gezur-gizarte-segurantzari-buruz>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/gizarte-segurantza-falaziak-nonahi>. <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/gizarte-segurantza-euro-gunean>.

dirrela subiranotasun monetarioari dagokionez⁶, funtsean subiranotasun monetarioa baita aferat⁷ eta, ondorioz, praktika fiskal sendoa⁸.

3. Marko teorikoa: diru-teoria modernoa

Marko teorikoa aldatu beharra dago neoliberalismoari aurre egiteko. Hona hemen proposamen sendo bat: diru-teoria modernoa⁹.

4. Europako Banku Zentrala (EBZ) eta EB

EBZ azken baliabideko mailegu-emaile gisa¹⁰. EBZ versus Alemania¹¹. EBko herrialde 'sendoak'¹². Fedearen bukaera ote?¹³. EB-k behar duena¹⁴.

EBZ eta Alemania¹⁵.

Just in case: EBtik ateratzeko estrategia¹⁶.

5. Ez dago irtenbiderik oraingo EBn

Noizean behin irakurtzen dugu euroguneko arazok azkenean irtenbidea izan dutela. Baina irtenbide emaillek ez dute onartzen euroguneko arazorik funtsezkoena finantza-arkitektura akatsez beteta dagoela.

⁶ AEBak eta EB: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/aebak-eta-europa-berdintasunak-eta-ezberdintasunak-i>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/aebak-eta-europa-berdintasunak-eta-ezberdintasunak-ii>.

⁷ Subiranotasun monetarioa: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/subiranotasun-monetarioa-eta-fiskala>.

⁸ Praktika fiskala: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/praktika-fiskal-sendo-baterako-oinarriak>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/politika-fiskala-eta-zor-publikoa>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/praktika-fiskal-sendo-baterako-oinarriak>.

⁹ *Modern Money Theory*: <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/diru-teoria-modernoaren-funtsa>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/diru-teoria-modernoa-dtm>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/jakin-nahi-zenuen-ia-guztia>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/diru-teoria-modernoa-hasiberrientzat>; <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia/mosler-en-eta-hudson-en-arteko-eztabaida-i>. Euroa eta Diru-teoria modernoa (MMT): http://www.epicoalition.org/docs/rites_of_passage.htm; <http://moslereconomics.com/2011/11/07/mmt-the-euro-and-the-greatest-prediction-of-the-last-20-years-2/>.

¹⁰ Ikus <http://www.voxeu.org/index.php?q=node/6884>.

¹¹ Ikus <http://www.nakedcapitalism.com/2011/09/marshall-aerback-the-ecb-v-germany.html>.

¹² Ikus <http://neweconomicperspectives.blogspot.com/2011/10/core-europe-sitting-pretty-in-their.html>.

¹³ Ikus <http://www.economonitor.com/lrwray/2011/11/10/is-this-the-end-of-the-faith-based-european-monetary-union/>.

¹⁴ Ikus <http://neweconomicperspectives.blogspot.com/2011/11/what-eurozone-needs-is-functional.html>.

¹⁵ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/11/21/germany-takes-the-world-down-take-3/>. <http://bilbo.economicoutlook.net/blog/?p=17006>.

¹⁶ Ikus <http://moslereconomics.com/2011/11/17/my-big-fat-greek-mmt-exit-strategy/>.

Banku-sistemaren 'arazoak eta, ondorioz, premiazko birkapitalizazioaren 'beharra' soilik arazo horren sintomak dira. Birkapitalizazioa ez da inolako irtenbidea solbentzia nazionalaren afera baterako, banku-sistemaren krisia solbentzia horren sintoma delako.

Portugal, Irlanda, Italia, Grezia eta Espainiari buruzko kezka, eta, izatez, euro herrialde guztiei buruzkoa, arrazoizkoa da. Afera da EBko estatu kideak ez direla AEBak bezalako estatua. Monetari dagokionez, lehenak ez-subiranoko estatuak dira, AEBak estatu subiranoa den bitartean. Grezia, Italia, Frantzia, baita Alemania ere, euroaren erabiltzaileak dira, ez jaulkitzaileak. Estatu horiek Kalifornia, Massachusetts edo AEBetako beste edozein estatu bezalakoak dira, guztiak dolar-erabiltzaileak izanik. Soilik AEBak, bere osotasunean, dolar jaulkitzailea da, FED-en bitartez.

Baina euroguneko politikariek funtsezko puntu hori enoratzen segitzen dute, eta, hortaz, ez dute zuzenki erabiltzen mugagabeko euroak sortzeko ahalmena daukan erakunde bakarra, EBZ.

Alderantziz, herrialdeko gobernuek EFSF (*European Financial Stability Fund*) finantzatzen dutenean, azkenik Frantziaren eta Alemaniaren kreditu baloratzeak mehatxatzen dituzte, merkatuak galdetzen hasten direnean zenbateraino dauden prest EFSF delakoa sustengatzeko. Herrialde horik guztiok ez dira subiranoak beren monetarekiko (euroa erabiltzen dute, baina ez dute euroa jaulkitzen), beraz, beraien ez-solbentziaren arazoa sakontzen da.

Merkatu presioak gaur egun Greziaren aurka ari dira, baina kezkarik nagusiena da espekulatzailiek azkenean EBko herrialde kide handien kontra joko dutela, Italia edo eta Espainiaren aurka. Eta hemen EFSF-ren ahultasun estrukturala azaltzen da.

Eman ditzagun zifra batzuk. EFSF-k eduki ditzake 440×10^9 euro, bilioi bat, 2 bilioi, are 10 bilioi, baina dena itzultzen da finantza iturburuetara. Ez dauka inolako zentzurik EFSF programa hori martxan jartzea EBZ-ren laguntzarik gabe, berme sinesgarria egin dezakeen erakunde bakarra EBZ delako, mugagabeko euroa sortzeko ahalmena daukalako.

Hala euroguneko politikariek nola merkatu parte hartzaileek ondoko bi puntu desberdin baina lotuta nahasten segitzen dute: solbentzia nazionalarena eta eskaria agregatuaren eskasiarena. Politikariek nahi dute EBZ-k biak egin ditzan, baina izatez EBZ-k soilik solbentzia afera konpon dezake. Afera hori bide sinesgarri batean egiten denean, orduan kapital merkatuak berrirekiko dira eta herrialdeek aukera hobea izango dute berriz finantzatzeko kapital merkatuen bitartez. Horrek esan nahi du ez direla behar bilioi *dolar* batzuk, zeren martxan erreminta sinesgarri bat baitago, hots, teklatu kolpe batez literalki bilioika *euro* sortu ditzakeen banku zentral bat eta, beraz, solbentzia nazionalari buruzko merkatuen kezkei aurre egitea. Puntu honetan, estatu desberdinen bonoak atsekabe gutxiagokoak bilakatuko dira eta banku birkapitalizazioaren beharra desagertuko da.

Baldin eta Alemania eta Frantzia sartzen badira zor subiranoaren bermeko aferan EFSF-ren bidez (hauxe gertatzen baita EBZ-k rolik ez baldin badu), horrek azkenean beren balantze nazionalak kutsatuko ditu. Ondorioz, merkatuek bi horien solbentzia zalantzan jarriko dute eta PIIGS haratago kutsatze efektuak hedatuz. Horrelako ondorioak ikusten ari gara dagoeneko. Ondorioa: ez da inolako irtenbiderik topatuko harik eta EBko politikariek solbentzia arazoari soluzioa eman arte.

Austeritatekin at, badago irtenbide bat. Ikus <http://www.unibertsitatea.net/blogak/heterodoxia>, batez ere 2010/01/03tik aurrera egindako lantxoak.